

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsbidrag till uppförande av vissa byggnader vid kustsanatoriet Apelviken; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att som bidrag till uppförande av vissa byggnader m. m. vid kustsanatoriet Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 228,000 kronor, att av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor, men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Holmquist anförde:

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 12 december 1919 dagtecknad skrift har styrelsen för föreningen för kustvård åt skrofulösa barn gjort framställning om anslag för uppförande av vissa byggnader m. m. vid föreningens sanatorium Apelviken i närheten av Varberg.

Innan jag övergår till en närmare redogörelse för denna framställning, må lämnas följande erinringar om föreningens tillkomst, ekonomiska ställning och hittillsvarande verksamhet.

Föreningens
tillkomst och
utveckling.

År 1902 gjordes av stadsläkaren i Varberg det första försöket med vård av skrofulösa barn vid Apelviken. Rum hyrdes då i en nära stranden belägen bondgård.

Då detta försök, som upprepades i något större skala sommaren 1903, visade gynsamt resultat, inköptes år 1904 en mindre fastighet, varå en sanatoriebyggnad uppfördes.

Den 30 september 1904 bildades omförmälda förening med ändamål att bereda kustvård åt skrofulösa barn och i samband därmed söka upprätthålla kustsanatoriet Apelviken. Föreningen övertog sanatoriet i början av år 1905. Sedermera blev sanatoriet under år 1907 väsentligt utvidgat.

År 1909 anslog riksdagen 25,000 kronor till föreningen för uppförande av ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken. Innan detta anslag ställdes till föreningens förfogande, hade vissa ändringar i föreningens stadgar vidtagits i syfte att förekomma, att föreningens tillgångar utan Kungl. Maj:ts medgivande användes annat än till främjande av föreningens ovannämnda ändamål.

Sedermera hava till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid sanatoriet av riksdagen anvisats år 1912 54,000 kronor, år 1914 29,200 kronor, år 1916 40,000 kronor samt år 1918 80,000 kronor, tillhopa alltså 228,200 kronor, vilka samtliga belopp utgått av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulosjukvårdsanstalter.

Genom särskilda beslut den 29 juni 1912, den 24 juli 1914, den 30 juni 1916 och den 28 juni 1918 har Kungl. Maj:t förordnat, att de sålunda beviljade beloppen skulle utbetalas till föreningens styrelse, sedan byggnadsarbetena blivit avslutade samt genom medicinalstyrelsens försorg avsynade och av samma styrelse godkända.

Beträffande sanatoriets ekonomi är att nämna, att sanatoriet, förutom sjukvårdsavgifter och avgifter av föreningsmedlemmar, från och med år 1905 åtnjutit landstingsbidrag, varjämte sedan åtskilliga år tillbaka bidrag till sanatoriets driftkostnader utgått från statsanslaget till driftkostnader för tuberkulossjukvårdsanstalter.

Sanatoriets ekonomiska ställning vid slutet av år 1918 framgår av följande, i föreningens styrelseberättelse för nämnda år intagna räkenskaps-sammandrag:

Inkomster:

Kassabehållning från 1917	kronor	3,368: 42
Amorteringsfonden	»	19,316: 65
Anslag av landsting	»	63,961: 14
» » » för täckandet av 1917 års brist	»	36,377: 85
» » staten	»	64,214: —
Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn	»	40,635: 74

Hyror och arrenden	kronor	325:—
Patientavgifter	»	59,448: 83
Pensionsstyrelsen	»	100,000:—
» vårdkostnadsbidrag	»	10,897 65
Utlägg för patienterna	»	492: 65
Övriga inkomster	»	5,015: 94
	Kronor	404,053: 87

Utgifter:

Utgift till amorteringsfonden; 5 proc. av fastighetens värde	kronor	14,470: 39
10 » » inventariers »	»	4,846: 26
	kronor	19,316: 65
Avlöningar	»	32,735: 61
Bankräkning	»	118,808: 88
Diverse utgifter	»	4,537: 18
Fastigheten	»	1,530:—
Fastighetens underhåll	»	3,826: 75
Förbandsartiklar	»	5,421: 05
Förbrukningsartiklar inom ekonomien	»	3,205: 01
Instrument och apparater	»	2,335: 59
Inventarier	»	5,779: 13
• Läkemedel	»	6,514: 69
Mineralvatten, is m. m.	»	242: 66
Nybyggnader	»	44,548: 29
Räntor	»	7,897: 78
Tvätt och renhållning	»	7,273: 30
Underhåll av inventarier	»	7,589: 59
Utestående fordringar	»	1,191: 90
Utspisningen	»	104,648: 79
Värme och ljus	»	25,095: 19
Kassabehållning till 1919.....	»	1,555: 83
	Kronor	404,053: 87

Sammandrag över utgifter och inkomster för driften under 1918.*Utgifter:*

Avgift till amorteringsfonden (beräknad hyra och slitning)	kronor	19,316: 65
Avlöningar	»	32,735: 61
Läkemedel	»	6,514: 69
Diverse utgifter	»	4,537: 18
Räntor	»	7,897: 78
Fastighetens underhåll	»	3,826: 75
Förbandsartiklar	»	5,421: 05
Förbrukningsartiklar inom ekonomien	»	3,205: 01
Instrument och apparater	»	2,335: 59
Mineralvatten	»	242: 66

Tvätt och renhållning	kronor	7,273: 30	
Underhåll av linne, kläder och andra inventarier	»	7,589: 59	
Utspisning	»	104,648: 79	
Värme och lyse	»	25,095: 19	kronor 230,639: 84

Inkomster:

Anslag från landsting	kronor	63,961: 15	
» » staten	»	64,214: —	
Arrenden	»	325: —	
Patientavgifter	»	59,448: 83	
Pensionsstyrelsens vårdkostnadsbidrag	»	10,897: 65	
Utlägg för patienterna	»	492: 65	
Ovriga inkomster	»	5,015: 94	kronor 204,355: 22

Årets brist: .....

kronor 26,284: 62

som fördelas sålunda:

Beräknad hyra och slitning	kronor	19,316: 65	
Kontanta utgifter utöver kontanta inkomster	»	6,967: 97	kronor 26,284: 62

Tillgångar:

Fastigheten	kronor	289,407: 90
Inventarier	»	48,462: 61
Nybyggnaden	»	44,548: 29
Bankräkningen	»	84,638: 88
Utestående fordringar	»	1,191: 90
Kassabehållning	»	1,555: 83
		kronor 469,805: 41

Skulder:

Pensionsstyrelsen	kronor	150,000: —
Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn	»	71,289: 24
Amorteringsfonden	kronor	97,590: 97
Kapitalkonto	»	150,925: 20
		» 248,516: 17
		kronor 469,805: 41

Särskilda räkenskaper hava förts för föreningen, och visa dessa, att under år 1918 tillgångarna överstego skulderna med 12,579 kronor 74 öre.

Beträffande föreningens verksamhet hänvisas till följande tablåer:

Statistiska uppgifter för kustsanatoriet Apelviken under åren 1902-1918.

År	Sanatoriet öppet i dagar pr år	Antal vårdade	Underhållsdagar	Högsta antalet på en gång vårdade	Medellängd av sanatorievisitationen i dagar	Fullt förbättrade	Förbättrade	Oförbättrade	Kvarvarande till följande år
1902.....	60	6	360	6	60	—	6	—	—
1903.....	90	10	854	10	85,4	—	10	—	—
1904.....	90	20	1,438	20	71,9	—	20	—	—
1905.....	141	35	2,925	20	85,57	—	34	1	—
1906.....	140	41	3,563	29	86,9	31	10	—	—
1907.....	139	70	5,978	59	85,4	36	32	2	—
1908.....	135	110	9,045	80	82,23	56	50	4	—
1909.....	139	119	9,962	81	83,71	61	55	3	—
1910.....	129	123	9,601	80	78	65	56	2	—
1911.....	146	190	15,077	112	79,3	52	134	4	—
1912.....	163	177	15,760	114	90	69	102	6	—
1913.....	226	275	28,204	168	102,6	143	121	11	—
1914.....	222	376	33,049	210	88	159	206	11	—
1915.....	271	478	47,534	234	99,4	88	298	10	82
1916.....	366	569	60,612	244	106,5	242	199	11	117
1917.....	365	564	65,274	275	116	312	109	5	130
1918.....	365	534	66,670	270	124,9	287	88	16	119
Summa	3,187	3,697	375,906	—	—	1,601	1,530	86	—

Under 1918 vårdade patienters hemort m. m.

Från	Hallands län	90	patienter som underhållits	11,417	dagar
»	Värmlands	67	»	7,863	»
»	Älvsborgs	61	»	7,557	»
»	Skaraborgs	28	»	6,361	»
»	Västmanlands	49	»	5,460	»
»	Västernorrlands	27	»	4,098	»
»	Stockholms	29	»	3,337	»
»	Södermanlands	21	»	3,189	»
»	Stockholms stad	26	»	2,762	»
»	Göteborgs och Bohus län	23	»	2,565	»
»	Jämtlands	16	»	2,448	»
»	Örebro	17	»	2,239	»
»	Östergötlands	22	»	2,022	»
»	Kronobergs	23	»	1,607	»

Från Jönköpings	län	12	patienter som underhållits	1,419	dagar
» Västerbottens	»	3	» » »	496	»
» Kalmar södra landstingsområde	6	»	» » »	419	»
» » norra	»	4	» » »	390	»
» Malmöhus	län	1	» » »	365	»
» Norrbottens	»	2	» » »	305	»
» Gävleborgs	»	5	» » »	213	»
» Gottlands	»	1	» » »	82	»
» Kristianstads	»	1	» » »	56	»
				<hr/>	
	S:a	534		66,670	»

Till stöd för sin förevarande framställning anför föreningen följande:

Föreningens
framställning.

»Kustsanatoriet Apelviken har så småningom från en ytterst ringa början vuxit ut till den relativt stora anläggning det nu är. Vid varje utvidgning har man måst inskränka sig till att söka nå det mål, som vid varje tillfälle synt mest angeläget, och alltid har man måst spara. Härav har blivit följden, att en del sanatoriets anordningar och utrymmen blivit otillräckliga för att motsvara de krav, som andra anstaltens utvidgade delar medfört. Anstalten har nu vuxit ut så, att styrelsen funnit det absolut nödvändigt, att åtgärder vidtagas för en koncentring och delvis omläggning av anstaltens maskinella drift samt anskaffande av ökade utrymmen särskilt för undervisnings- och bostadsändamål.

Sanatoriet rymmer numera uti tre sammanhängande paviljonger och två fristående byggnader 257 av medicinalstyrelsen godkända vårdplatser, varav dock 33 endast få tagas i bruk under juni—augusti. Dessutom finnes tvänne isoleeringspaviljonger med 12 platser i vardera. De maskinella anordningarna för driften hava från början varit splittrade. Så uppvärms hela komplexet med undantag för observationsavdelningen, läkarebostaden och en mindre byggnad för betjäning, från en varmvattencentral förmedelst 3:ne pannor för kokseldning i centralbyggnadens källare. All produktion av ånga för ångkok, ångtork och uppvärmning av vatten för tvätt m. m. sker däremot medelst en lågtryckspanna, placerad i ekonomihusets källarvåning. För eldning av de förstnämnda pannorna kan endast koks användas, något som under kristiden gjort och allt fortfarande gör uppvärmningen oerhört och onödigt dyr. I den senare lågtryckspannan kan däremot eldas med vad sorts bränsle som helst. Genom att sålunda ha 2:ne värmecentraler kräver eldningen mera arbetskraft än nödigt, vore, i synnerhet som lågtrycksångpannan ej kan lämnas utan ständig tillsyn. Efter åtskilliga överväganden och utredningar av fackmän har styrelsen bibragts den övertygelsen, att det endast finns ett sätt att praktiskt lösa hithörande spörsmål, nämligen att övergå till högtrycksånga och för det ändamålet anlägga en ångpannecentral för hela anstalten. Varmvattenssystemet skulle härvid komma att uppvärmas genom motströmsapparater i förbindelse med högtrycksångpannorna och all annan behövlig ånga för ångköket, torken, tvätten samt för uppvärmning av vatten på andra platser såsom badrum och operationsrum skulle fås genom reducering av högtrycksångan till lämpligt tryck. Eldningen skulle härigenom endast ske på ett ställe och man skulle kunna använda det bränsle, som vid varje tid är billigast. Ett annat behov skulle samtidigt kunna fyllas. För sanatoriet behövlig elektrisk energi levereras av Yngeredsfors kraftaktiebolag. Från Varberg ledes energien med 800 volts spänning uti en 2 kilometer lång luftledning ut till sana-

toriet och nedtransformeras där till 110 resp. 190 volt växelström. Svagheten i systemet ligger i den långa luftledningen, då denna vid stormar lätt utsättes för avbrott. För att trygga sig emot följderna av ledningsbrott är inrättandet av en egen mindre elektrisk central det enda möjliga. Funnes, såsom även ovan tänkts, en ångpannecentral för högtrycksånga, skulle en dylik kunna anordnas att tagas i bruk vid eventuella avbrott i strömmen. Dessutom är behovet av högtrycksånga för desinfektion rätt så tvingande.

Som synes är behovet av en ångpannecentral starkt motiverad. Att i drift-hänseende åtskilliga besparingar såväl beträffande arbetskraft som bränslekostnader stå att vinna torde ej kunna bestridas. Vad nu platsen för en dylik central beträffar, så är varje förläggning i någon av de gamla ångpannerummen utesluten redan på grund av lagen om högtrycksanläggningar. Dessutom är ej något av dessa utrymmen av den storlek, som skulle krävas för ändamålet. Emellan sanatoriets ekonomihus och isoleringspaviljongerna finnes ett cirka 50 meter brett område, som nu användes som köksträdgård och kan här erhållas en ur alla synpunkter fullt lämplig plats för den projekterade ångcentralen.

Genom den fortsatta utvecklingen av sanatoriets verksamhet hava vidare vissa ekonomilokaler blivit för små i förhållande till de arbeten, som där måste utföras. Detta är särskilt förhållandet med köket, disken, renseriet, tvätten och torken. Källareutrymmena för matvaror äro dessutom för trånga. Matsal för sköterskor m. fl. saknas, sedan deras matsal måst sammanslås med den övriga betjäningens matsal för att göra denna tillräckligt rymlig. Genom utflyttning ur ekonomihuset av tvätt, tork, strykning och mangling skulle beredas tillräckligt utrymme för köket genom sammanslagning med disken och denna senares förflyttning till ett utrymme, som skulle bildas av den inre delen av tvättstugan och nuvarande ångtorken. Renseriets skulle flyttas till nuvarande mangel- och strykloualer och det gamla renseriet läggas till bageriet, som behöver förstärkas med ett arbetsrum. I den yttre delen av gamla tvättstugan, den södra, inrymmes matsal för betjäningen, som i sin tur avstår sin matsal till sköterskor m. fl. Den egentliga matkällaren får ett annex, som är större än den, som nu användes, och en ny källare för sill, fisk m. m. inrättas bredvid rotfruktkällaren.

Genom uppförande av en tillräckligt stor byggnad öster om och i anslutning till ångpannecentralen skulle i bottenvåningen beredas plats för tvätt, tork, mangel- och strykrum samt förråd. I andra våningen i samma byggnad skulle inrymmas slöjdlokaler för gossar och flickor, den senare i förbindelse med ett syrum; därjämte skulle i andra våningen erhållas ett dagrum och ett rum för en lärarinna. I centralbyggnaden finnes för närvarande rum för såväl manlig som kvinnlig slöjd, men dels äro dessa utrymmen för små, dels måste slöjdlokalen för flickor för det mesta användas till skollokal, enär det ej finnes mer än en ordentlig skolsal. Genom att utrymma slöjden från centralbyggnaden, skulle den kvinnliga slöjdlokalen kunna sammanslås med en del av slöjdsalen för gossar och en andra skolsal sålunda erhållas. I mansardvåningen i den till uppförande föreslagna byggnaden skulle beredas bostadsrum för kvinnlig betjäning. Bostadsutrymmet är för närvarande till den grad begränsad, att en utökning är synnerligen motiverad och blir det i ännu högre grad, då utökning av personalen blir nödvändig på grund av tillämpningen av 8-timmarslagen på anstalten.

För att underlätta driften och göra behandlingen av patienterna så effektiv som möjligt har direktionen beslutat ett par mindre tillbyggnader. På grund av den ständiga ökningen av »liggare» blir det mer och mer ofrånkomligt att skaffa

inre förbindelse för den nu fritt liggande paviljongen nr 4 med de centrala delarne av sanatoriet, där Röntgen, »sol» och bad äro belägna. I samband med en förbindelsegång mellan »trean» och »fyran» lägges framför denna gång en ny solveranda, som skall möjliggöra för ett större antal patienter än förut att under den kallare årstiden kunna behandlas med naturlig sol. Den gamla solverandan skulle härigenom ej göras överflödig utan skulle flyttas omedelbart framför sin nuvarande plats och något förstoras. Den plats, där denna solveranda nu finnes skulle göras till solrum för konstgjord sol (quartslampa). Det nuvarande solrummet har endast anordnats provisoriskt och motsvarar ej kravet på en dylik lokal. Dessutom är rummet för litet och lämnar ej möjlighet för utvidgning med en andra och eventuellt en 3:dje quartslampa, något som är behöfligt. Båda solverandorna komma att uppvärmas medelst ett annat värmesystem, nämligen från golvet, varigenom de skola kunna användas även vid lägre yttertemperatur än nu är möjligt, då uppvärmningen sker med vanliga värmeelement utmed väggarna.

Allt avfallsvatten från sanatoriet med undantag för badvatten från bad- och duschrummet samlas i en större behållare och suges därifrån samt tryckes över en sydost om sanatoriet belägen ås, varefter det rinner i slutna ledningar ett par hundra meter för att sedan få försvinna i diken å sanatoriets lantgård. De hittills använda pumparne slitas på grund av vattnets beskaffenhet mycket fort så att täta utbyten måste ske till avsevärda kostnader. Direktionen har nu beslutat att bredvid samlingscisternen sänka ned under marken ett pumphus och däri placera en centrifugalpump av särskild typ, som på grund av sin placering i jämnhöjd med cisternen endast har att trycka upp slaskvattnet. Härigenom skulle slaskvattenfrågan lösas på ett mera rationellt sätt än hittills.

En sammanfattning av vad som skulle vinnas genom den beslutade ny- och tillbyggnaden ger vid handen:

1) Ett centraliserat och förenklat uppvärmningssystem med besparing i arbetskraft och besparing i bränslekostnader med möjlighet att använda ånga för uppvärmning av vatten och för desinfektion;

2) En reservcentral för den abonnerade elektriska energien, tryggande anstaltens drift även vid eventuellt strömavbrott;

3) Köksutrymmet ökat med något mer än $\frac{1}{3}$ -del, så att plats beredes för minst en ny ånggryta och en mindre spis. Diskutrymmet förstoras till det dubbla. En ny matsal för personalen vinnes. Renseriets blir 3 gånger så stort som förut. Bageriet får en behöflig utökning. Tvänne nya källareutrymmen för matvaror iordningställas. Tvätt, tork, mangel och »stryk» erhålla nya ljusa rymliga lokaler. Ett nytt förråd.

4) Rymliga lokaler för slöjd, ett dagrum och ett syrum.

En andra skolsal med ett mindre bostadsutrymme. Bostäder för betjäning för motarbetande av bostadsbristen.

5) Förbindelse mellan »Trean» och »Fyran», en ny solveranda, dubbelt så stor som den gamla, ett nytt solrum med plats för 3 quartslampor. Den gamla solverandan förstörad och båda solverandorna rationellt uppvärmda.

6) En förbättrad pumpanordning för slaskvatten.

Av det anförda framgår, att de planerade nya byggnadsarbetena icke innebära någon ökning av antalet vårdplatser.

Det för arbetena uppgjorda kostnadsförslaget slutar på 342,000 kronor. Detta kan måhända synas vara en väl stor summa att öka anläggningskostnaderna med, men ser man på anstaltens förhistoria, blir förhållandet ett annat.

Antalet vårdplatser är, som förut sagts, 257; lägges därtill de 24 platser, som finnas i de båda isoleringspaviljongerna, blir antalet sängar 281. Anläggningen har tills dato kostat, de senast utförda nybyggnaderna inberäknade, 450,000 kronor, vilket gör 1,600 kronor per säng. Med den nu beslutade ny- och tillbyggnaden skulle kostnaden per säng i runt tal stiga med 1,200 kronor. Tages emellertid behörig hänsyn till vad de föreslagna nybyggnaderna och omändringarne innebära för sanatoriet genom centralisering och omläggning av hela den maskinella driften, med därmed följande besparingar m. m., är styrelsen övertygad om att kostnaden må anses överkomlig och väl motiverad.

I likhet med vad som skett vid föregående byggnadsföretag vågar styrelsen förutsätta, att statsbidrag kommer att beviljas. Vid senaste nybyggnad begärdes och beviljades statsbidrag motsvarande $\frac{2}{3}$ av den beräknade byggnadskostnaden. Även nu anser sig styrelsen böra begära ett motsvarande belopp eller således 228,000 kronor. Resterande 114,000 kronor skall anskaffas genom upplåning mot in-teckning i föreningens fastighet. Föregående statsbidrag till anstaltens byggnader uppgå till 228,200 kronor, utgörande per säng 812 kronor. Om det föreslagna statsbidraget 228,200 kronor beviljades, skulle statens bidrag per säng utgöras i runt tal av 1,600 kronor, ett belopp, som ej bör synas avskräckande, då staten ju numera vid byggandet av nya lungstotts-sanatorier deltagit med 2,000 kronor per säng.»

På grund av vad sålunda anförts har föreningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition om beviljande av ett anslag av 228,000 kronor för förenämnda byggnadsarbetens utförande å sanatoriet.

Till följd remiss har medicinalstyrelsen den 12 februari 1920 avgivit utlåtande i ärendet.

Byggnads-
styrelsen.

Medicinalstyrelsen har därvid överlämnat ett av byggnadsstyrelsen den 22 januari 1920 avgivet yttrande över de föreslagna byggnaderna, i vilket nämnda styrelse förklarar sig icke hava något mot förslaget att erinra, varemot styrelsen ansett, att den angivna byggnadskostnaden 342,000 kronor borde, enär åtskilliga poster vore för lågt beräknade, höjas till sammanlagt 420,000 kronor.

Medicinal-
styrelsen.

För egen del har medicinalstyrelsen anført följande:

»Såsom av styrelsen för ifrågavarande förening anges, har Apelvikens kustsanatorium tillkommit så småningom genom utvidgning och tillbyggnader allteftersom behov av dem gjort sig kännbart. För sjukvården är nu tillfredsställande sörjt, men administrationen lider av svårigheter, emedan ekonomiavdelningen icke hunnit följa med utvecklingen av sjukavdelningarna. I följd härav är en utvidgning av anstalten i den riktning föreningsstyrelsen föreslår ekonomisk och för en väl ordnad drift så gott som nödvändig. Kostnaderna äro visserligen betydliga och komma möjligen enligt byggnadsstyrelsens åsikt att bliva ännu större än föreningens styrelse beräknat. Medicinalstyrelsen, som vid flercaldiga tillfällen verkställt avsyningar av nyuppförda byggnader vid anstalten och

därvid tagit del av anstaltens inrättande och drift i det hela, tvekar ej att giva båda det bästa vitsord. Blev svårigheterna med de nu otillräckliga ekonomilokalerna avhjälpda, synes anstalten stå såsom ett avslutat helt, fullt rustat för sitt ändamål.»

Efter att hava erinrat om att staten hittills bidragit med 228,200 kronor i byggnadsbidrag till anstaltens uppförande, fortsätter styrelsen:

»Den av föreningsstyrelsen beräknade byggnadskostnaden för utförande av nu planerade byggnadsarbeten uppgår till 342,000 kronor, varav, enligt vad sagda styrelse hemställer, staten skulle bidraga med $\frac{2}{3}$ eller 228,000 kronor. De bidrag staten hittills lämnat, 228,200 kronor, utgöra, om byggnadskostnaden, såsom av föreningsstyrelsen uppgives, uppgår till 450,000 kronor, ungefär 50 %. Skulle anläggningskostnaden för nu föreslagna anordningar och byggnader uppgå till det belopp byggnadsstyrelsen beräknat eller 420,000 kronor, skulle det av föreningen nu ifrågasatta statsbidraget uppgå till något mera än halva byggnadskostnaden och för anstalten i dess helhet 52,4 %.

Beräkнад i förhållande till sängantalet ställer sig statens bidrag på följande sätt. Anstalten inrymmer nu 224 året om tillgängliga vårdplatser samt dessutom 33 platser, som endast under sommaren få tagas i bruk och 24 vårdplatser i isoleringsavdelning med mera tillfällig användning.

Av staten har, såsom ovan framhållits, hittills beviljats anslag till sammanlagt	228,200 kronor
nu begäres dylikt bidrag av	228,000 »

Summa 456,200 kronor.

Fördelas denna summa på de 224 året om tillgängliga vårdplatserna, skulle staten hava till var och en av dessa bidragit med 2,036 kronor. Då nu utom dessa vårdplatser finnas 33 under $\frac{1}{4}$ av året i bruk tagna och 24 ständigt tillgängliga men mera oregelbundet belagda platser å isoleringsavdelningen, kan statens bidrag till anstaltens byggnader och dylikt icke anses hava uppgått till det belopp av 2,000 kronor, med vilket staten numera enligt kungörelse den 13 juni 1919 (nr 305) bidrager till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukhus och tuberkulossjukstugor.»

På grund av vad sålunda anförts och då varken byggnadsstyrelsen eller medicinalstyrelsen haft något att erinra mot de beträffande de nya anordningarna upprättade ritningarna, har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till riksdagen därom att såsom bidrag till diverse om- och nybyggnadsarbeten vid Apelvikens kustsanatorium måtte beviljas ett anslag å 228,000 kronor, att utgå av de medel, som äro anslagna såsom bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Ändamålet med kustsanatorier är, på sätt vid tidigare äskande av anslag till föreningen blivit framhållet, att genom anstaltsvård skydda barn, som lida av börjande lungtuberkulos eller hava tydliga anlag för

Departements-
chefen.

sådan sjukdom. Å ifrågavarande sanatorium mottagas ej blott barn, behäftade med skrofulos, utan jämväl sådana, som lida av körtel-, ben- eller ledtuberkulos. Det slag av verksamhet, föreningen utövar, utgör enligt alla sakkunnigas mening ett betydande led i kampen mot tuberkulosen och förtjänar för visso att på allt sätt understödjas av statsmakterna. Av de här ovan meddelade statistiska uppgifter framgår ock, att föreningens verksamhet medfört goda resultat.

Sanatoriets verksamhet har år för år utvidgats. Numera fortgår densamma året om. Antalet vårdplatser har vuxit till 224, vartill komma 24 ständigt tillgängliga men mera tillfälligt använda vårdplatser å isole-ringsavdelning samt under sommarmånaderna ytterligare 33 platser.

De anslag, staten tidigare lämnat för uppförande av ny- eller tillbyggnader vid sanatoriet, hava i huvudsak varit avsedda för sjukvården. Behovet av byggnader för ekonomi- och administrationsändamål har däremot icke kunnat tillgodoses i motsvarande omfattning. Anstaltens utvidgning har emellertid, enligt vad föreningen nu framhåller, gjort det nödvändigt att vidtaga åtgärder för en koncentrerings och delvis om-läggning av anstaltens maskinella drift samt anskaffande av ökade utrymmen särskilt för undervisnings- och bostadsändamål. I sådant syfte har föreningen låtit utarbeta det förslag, för vars innebörd redogjorts i föreningens ovan intagna framställning och för vars förverkligande statsunderstöd nu begäres. Medicinalstyrelsen har vitsordat, att en utvidgning av anstalten i den riktning sålunda föreslagits är ekonomisk och för en väl ordnad drift så gott som nödvändig. Jämväl byggnadsstyrelsen har lämnat byggnadsplanen utan erinran.

Kostnaderna för de sålunda ifrågasatta byggnadsarbetena har av föreningen beräknats till 342,000 kronor, men torde enligt byggnadsstyrelsens åsikt komma att uppgå till 420,000 kronor.

Såsom statsbidrag för ifrågavarande arbetens utförande har föreningen begärt 228,000 kronor. På sätt medicinalstyrelsen framhåller skulle, även om denna summa beviljas, statens bidrag till byggnadskostnaderna vid anstalten icke kunna anses uppgå till det belopp av 2,000 kronor för sjukplats, varmed staten numera enligt kungörelse den 13 juni 1919 (nr 305) bidrager till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukhus och tuberkulossjukstugor. På grund härav och då de ifrågasatta byggnadsarbetena synas bliva till gagn för anstalten och erforderliga för dess utveckling anser jag mig böra förorda bifall till föreningens ifrågavarande framställning.

I enlighet med vad av föregående riksdagar i då föreliggande likartade fall beslutits, torde medel för ifrågavarande ändamål böra utgå

av de till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter anvisade anslag, vilka med hänsyn till de å anslagen förefintliga besparingar härtill torde lämna tillgång.

Då riksdagen emellertid icke förutsatt, att de till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter anslagna medel skulle användas för kustsanatorier, samt i allt fall de villkor, som riksdagen fäst vid anslagen till tuberkulossjukvårdsanstalter, icke medgiva Kungl. Maj:t att av dessa anslag utdela bidrag i den proportion till hela byggnadskostnaden, som här ifrågasättes, bör riksdagens samtycke inhämtas för användande av nämnda medel till det av föreningen nu begärda bidraget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att som bidrag till uppförande av vissa byggnader m. m. vid kustsanatoriet Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 228,000 kronor, att av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor, men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.